

Effectiever leren en onderwijzen door het simpel te houden

research & **ED**

leer
tijd
.nl

Evidence informed op weg naar minder prestatie- en werkdruk

Jos Cöp - ResearchEd 2023 - 11 maart 2023

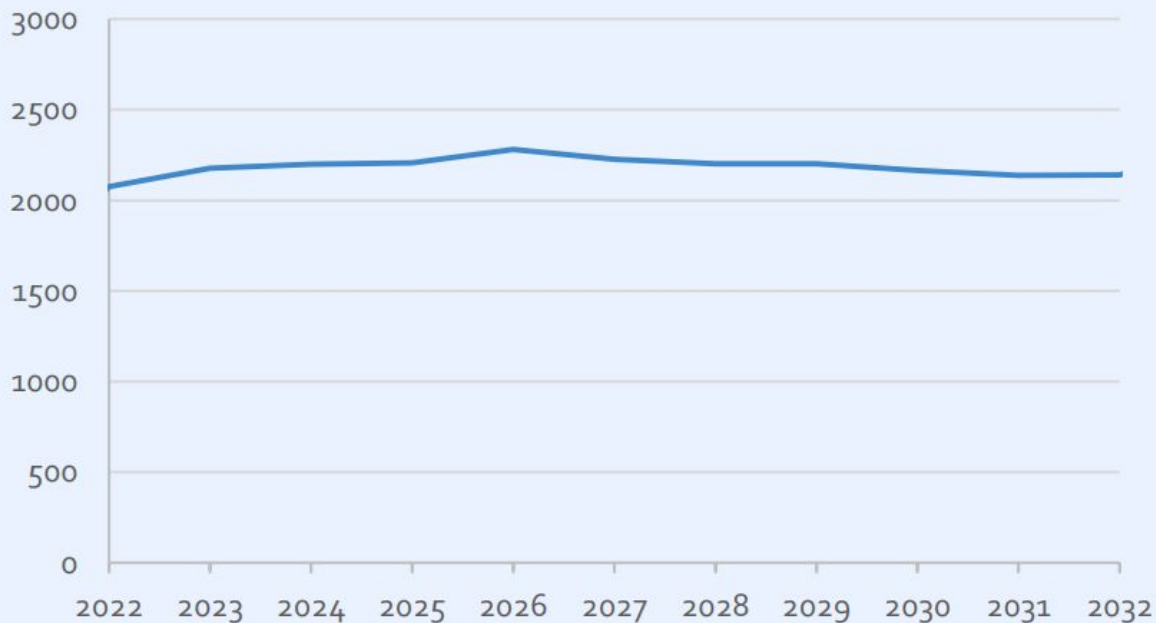
Dit geldt voor ons allemaal: leraren, schoolleiders, afdelingsleiders en bestuurders.

Figuur 1: Onvervulde werkgelegenheid voor leraren plus directeuren in het po in fte, neutrale conjunctuur

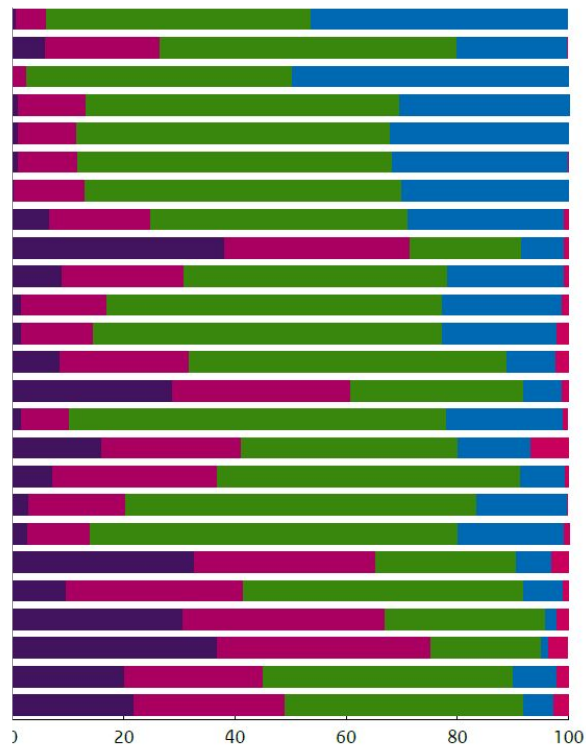
Tekort leraren 9,5%, tekort schoolleiders 13,6%.

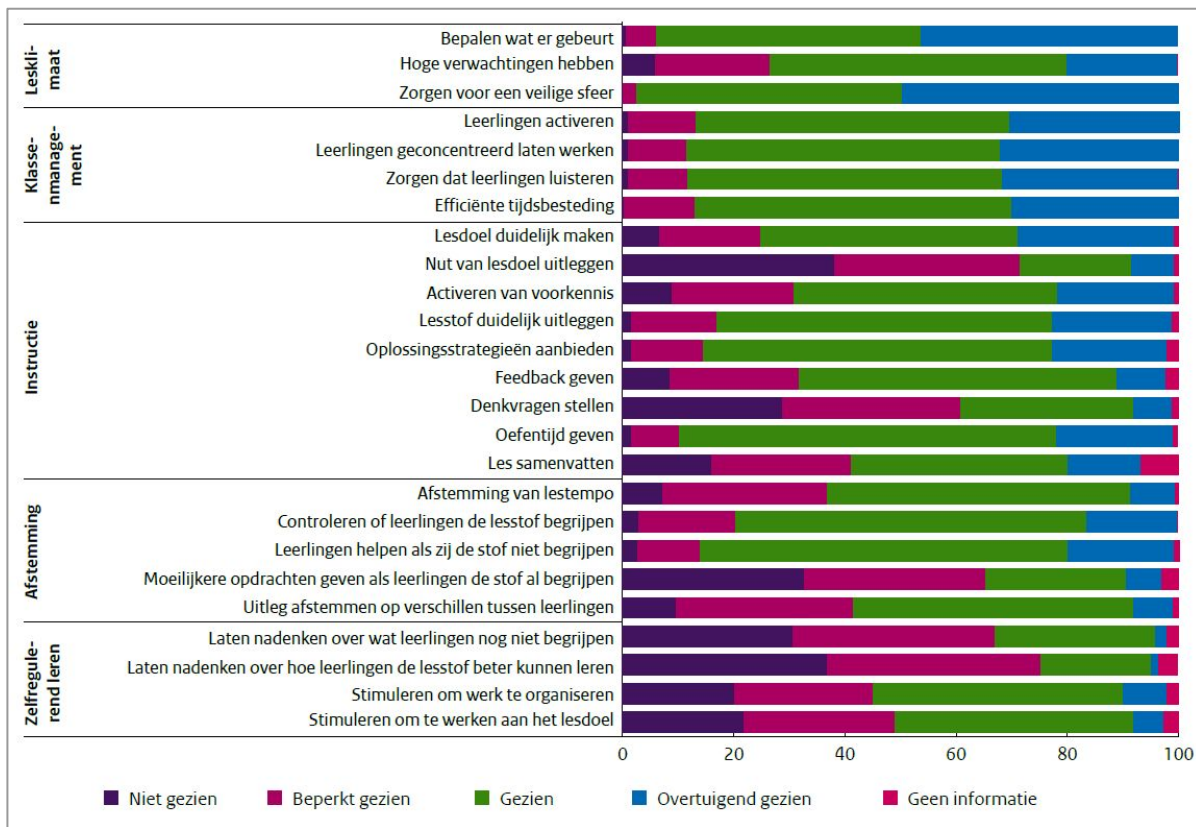
Figuur 2: Onvervulde werkgelegenheid voor leraren plus directeuren in het vo in fte, neutrale conjunctuur

Bron: Centerdata (2022). De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel.

Welke kleuren zien jullie het meest?

Menu

nrc>

Luister naar
05:58

Hannah Bijlsma, onderzoeker bij de onderwijsinspectie: 'Bijna helft van de leraren kan de les niet goed afstemmen op alle niveaus in de klas'

Hannah Bijlsma Wat is een goede les en hoe doen leraren het in de praktijk? Hannah Bijlsma onderzocht dit voor de Onderwijsinspectie.

✎ Patricia Veldhuis ⌚ 8 maart 2023 om 21:33 ⌚ Leestijd 3 minuten

wetenschappelijk
perspectief

nieuws
perspectief

praktijk
perspectief

sociale media
perspectief

Bron: Cöpi (2021)

Hoe zit dat
bij ons?

RTLnieuws

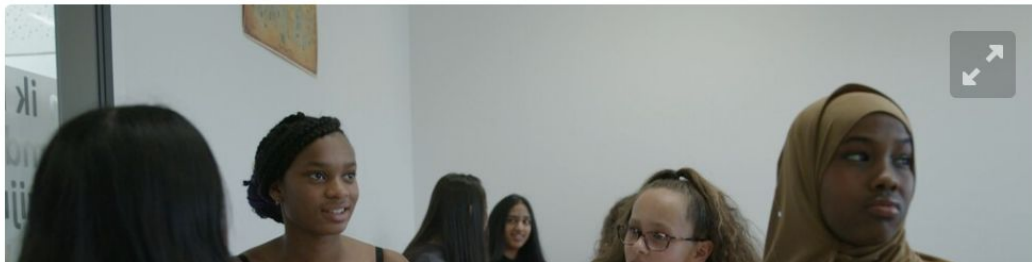
13 ° 2 km

[Nieuws](#) [Economie](#) [Sport](#) [Entertainment](#) [Tech](#) [Lifestyle](#) [EditieNL](#) [Uitzendingen](#)

Staat van het onderwijs

Lezen, schrijven en rekenen hollen achteruit: 'Leraren missen vaardigheden'

13 april 2022 11:29 • Aangepast 13 april 2022 12:24

Netl

21:23

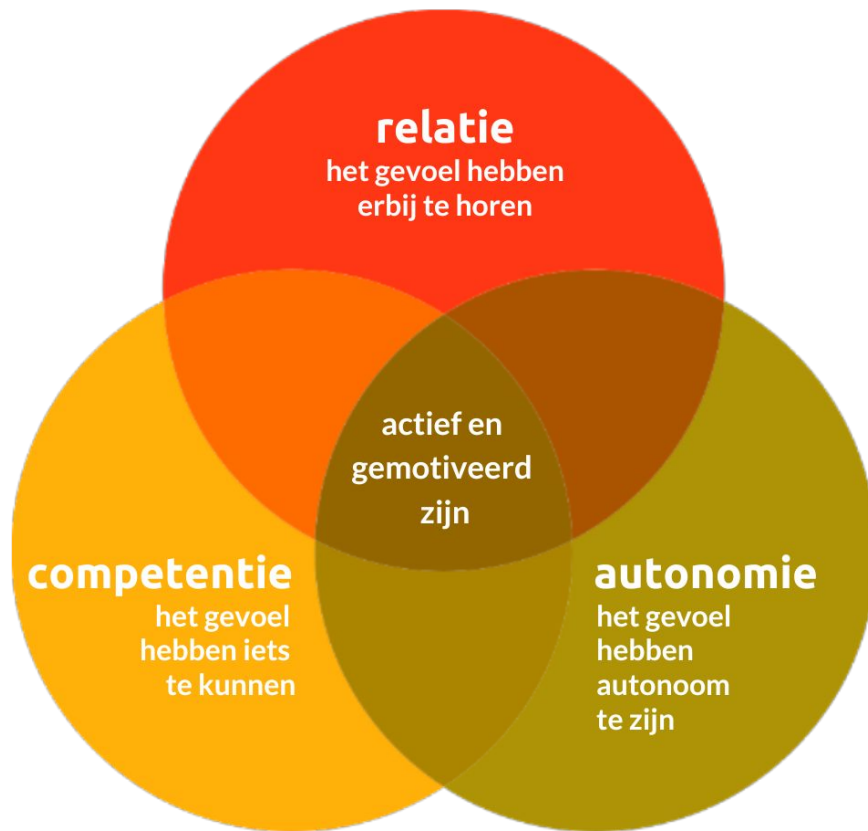
21:17

Wat is dan wel het probleem?

Bron: Houtveen & Van Steensel (2022)

Diep lezen en leesmotivatie

Hoe zit dat
bij ons?

“Er is iets fundamenteel mis in onze samenleving, niet alleen in de onderwijswereld. Stress is een mentale pandemie geworden en onze cultuur lijkt behept met een obsessie voor het hoogst haalbare. De opwaartse druk om de beste prestaties te leveren werkt verlamrend op iedereen.”

Robbert Dijkgraaf

Nederlands natuurkundige en minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

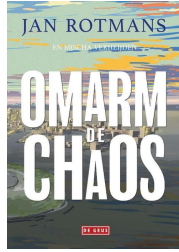
CU vreest meer druk op leerlingen als inspectie meer geld krijgt

ANP 14 december 2022 13:50

BINNENLAND

Gert-Jan Segers (ChristenUnie) vreest dat extra investeringen in de Inspectie voor het Onderwijs ertoe kunnen leiden dat de prestatiedruk op toch al overbelaste leerlingen verder toeneemt. Het risico is volgens het Kamerlid dat scholen, om te bewijzen dat ze hun werk goed doen, hun leerlingen nog meer gaan toetsen, zegt hij tijdens een debat. Onderwijsminister Dennis Wiersma belooft dat hij zijn best zal doen om dit te voorkomen.

“Al decennialang zit ons onderwijs gevangen in de wurggreep van een verouderd systeem. De doorgeslagen meet-, toets- en controlecultuur is daar een duidelijk symptoom van. Alles moet worden gemeten om aan een opgelegde norm te voldoen, en dat legt een constante druk op iedereen.”

Jan Rotmans
Hoogleraar transitiekunde

Hoe ontstaat zoveel complexiteit?

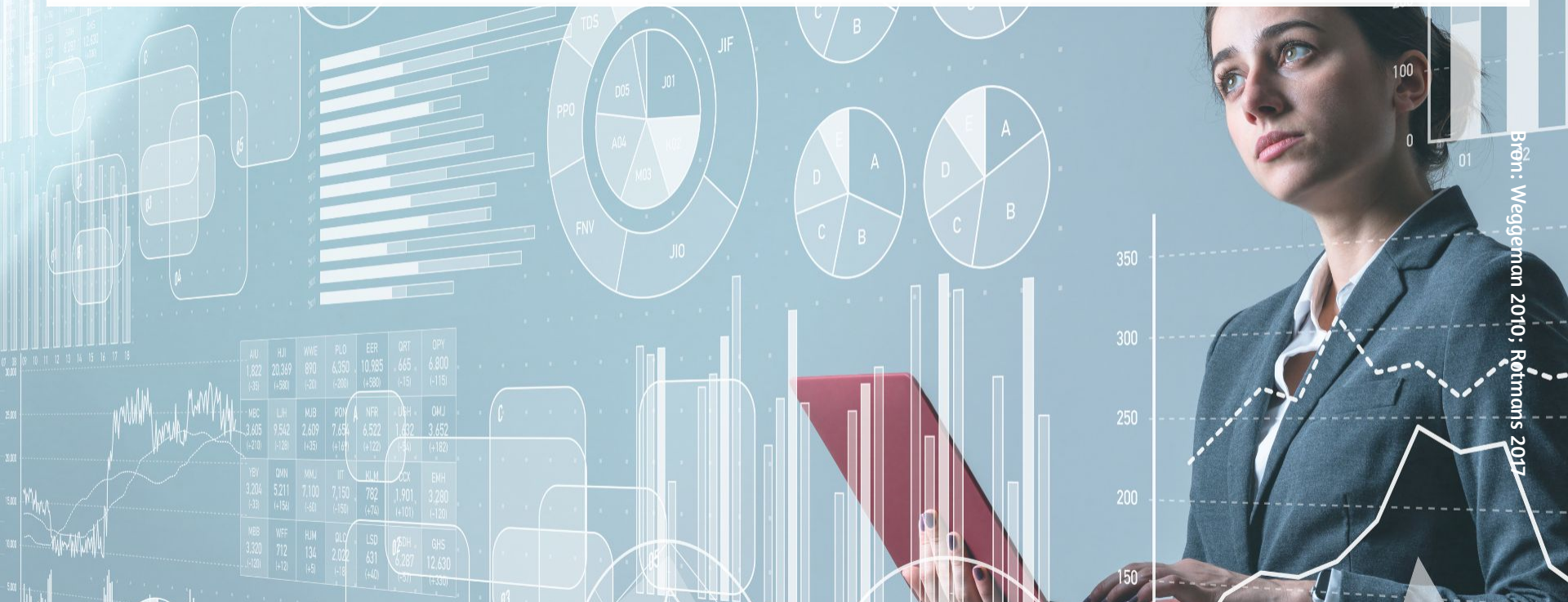

Wortels uit 19e-eeuwse principes van 'iedereen gelijk' staan 'op maat' in de weg. Doorgeslagen **marktwerking** leidt tot koude en kille **afrekenwaarden**.

Bron: Weggeman 2010; Rotmans 2017

Professionals en leerlingen vormen een **leefwereld** en hebben te maken met complexe 'op maat' vraagstukken. Ze hebben **ruimte** en **vertrouwen** nodig.

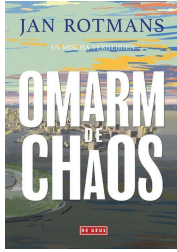

Brøn: Weggenan 2010; Retmans 2017

Mensen die **buiten de primaire processen** staan vormen een **systeemwereld** met sturing vanuit **controle** en **beheersing** en maken van professionals **uitvoerders**.

Hoe ontstaat complexiteit?

Door de spanning tussen systeem- en leefwereld worden de **stelsels** te **complex**, te **bureaucratisch** en te **star** om te leveren wat professionals / leerlingen nodig hebben.

“De bemoeizucht is enorm, vaak vanuit de beste bedoelingen, maar het is allemaal buitenkant, allemaal bureaucratie, allemaal afleiding.”

Jan Rotmans
Hoogleraar transitiekunde

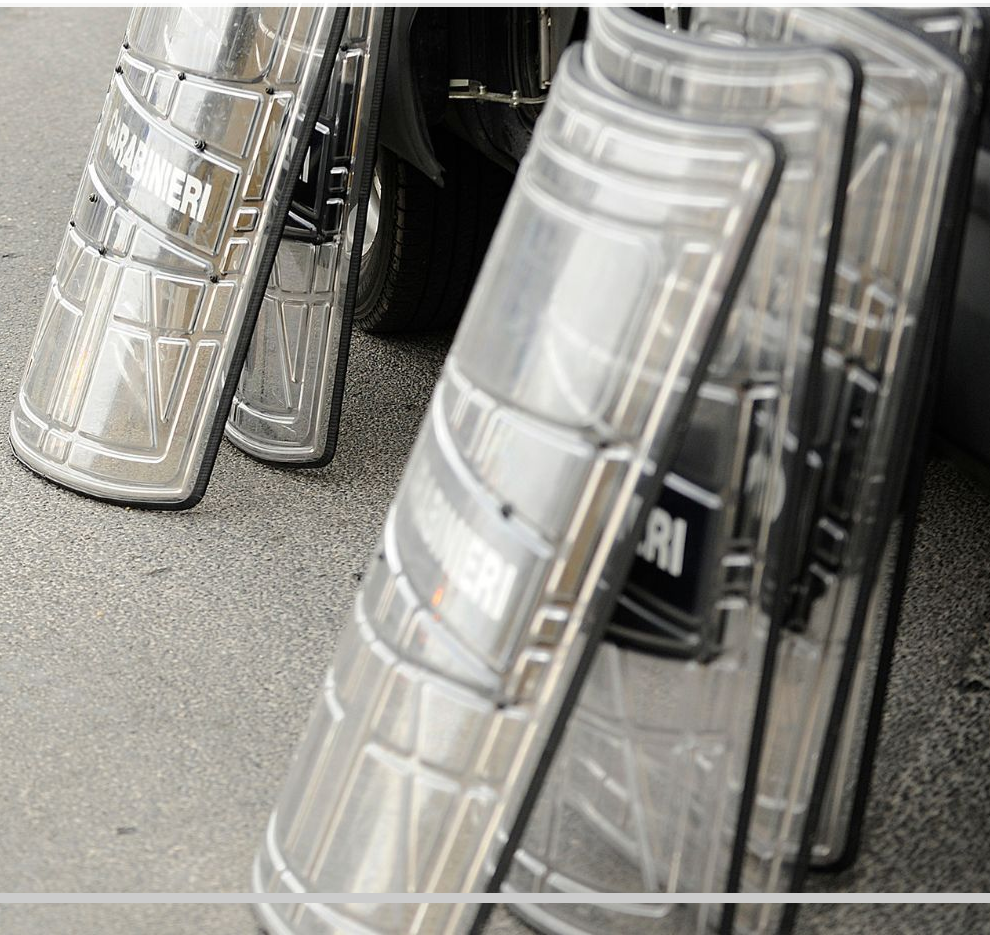
De dikste (polder)kleilaag ter wereld

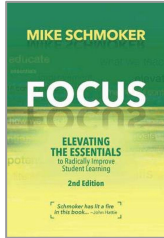

Geen land ter wereld heeft zo'n **dikke kleilaag met organisaties** om het onderwijs heen. Ze worden een **doel op zich**. Kunnen ze geen onderdeel worden van de school?

Wie is (voor ons) het hitteschild?

Hoe zit dat
bij ons?

“We frustreren onze leerkrachten en schoolleiders wanneer we blijven vragen om **complexe, verwarrende nieuwe initiatieven en programma’s te adopteren die **niet succesvol** kunnen zijn **zonder een fatsoenlijk curriculum, goede lessen en veel taalleesactiviteiten.**”**

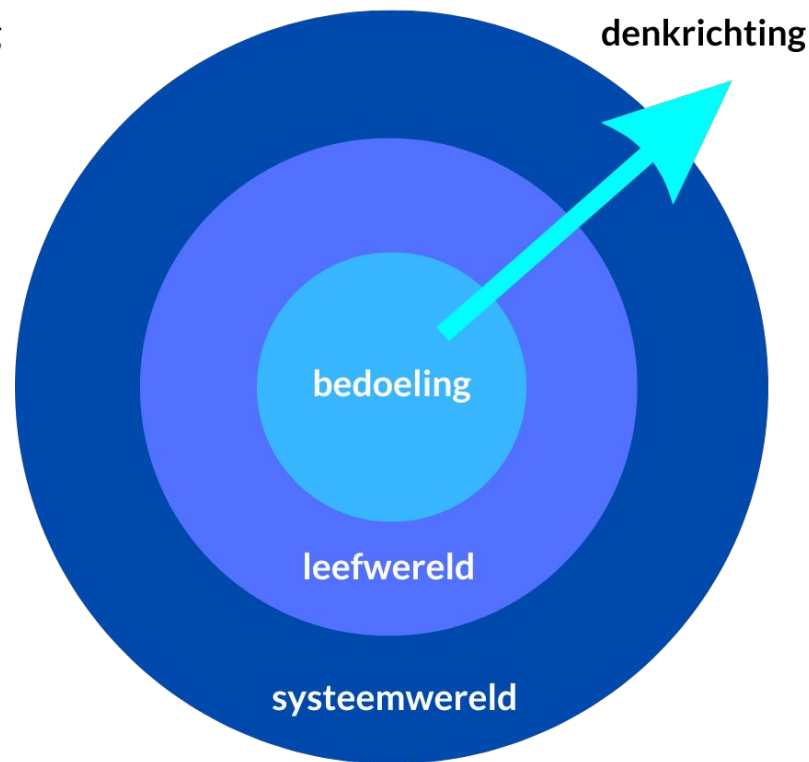
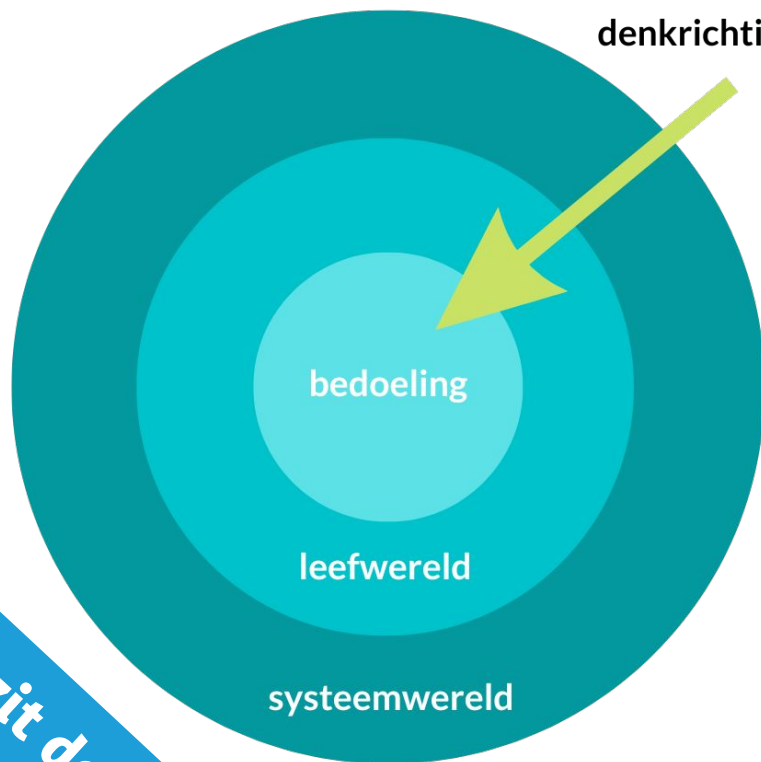
Mike Schmoker
Amerikaans auteur en schoolleider

“De vraag is eigenlijk: ‘waarom doen we wat we doen? Als je het idee of gevoel hebt dat het niet meer klopt, dan kan het helpen om jezelf of elkaar de vraag te stellen wat ook alweer de **bedoeling is.”**

Wouter Hart

Spreker en auteur van het boek *Verdraaide organisaties* en *Anders vasthouden*

Hoe zit dat
bij ons?

“De suggestie dat er twee opties zouden zijn - 'evidence informed' of 'zomaar wat doen' - is bizar. Waar de discussie om draait, is het vakmanschap van de leraar. De belangrijkste gereedschappen zijn curriculum, didactiek en toetsing. Alles kan pas ingezet worden als er zicht is op doel en bedoeling van het onderwijs.”

Gert Biesta

Professor aan de Maynooth University en de University of Edinburgh

“Toetsen zijn in Nederland een instituut geworden in plaats van een hulpmiddel. We vergelijken kinderen voortdurend met elkaar in plaats van na te gaan of ze criteria bereikt hebben. Dat is bizar als je goed onderwijs voorstaat. Ons systeem is erop ingericht dat we kinderen achterlaten.”

Karen Heij

Toetsexpert gepromoveerd op het functioneren van de eindtoets

Het einde van de ranking-verslaving?

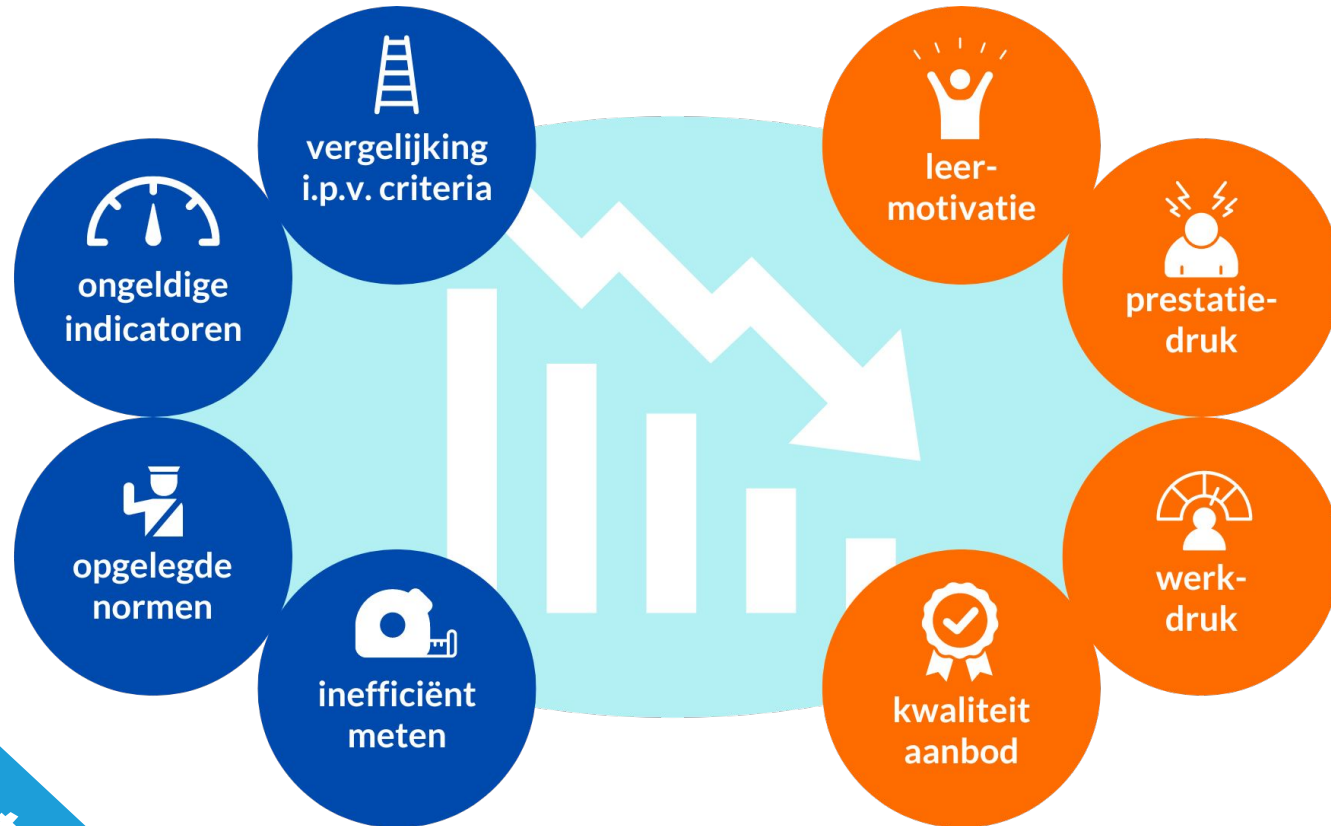

“Sommige scholen brengen met tegenzin leerprestaties in kaart, door een afkeer van toetsen en testen. Dan gaat het mis. De progressie die kinderen maken, wordt niet gevolgd. Er wordt geen feedback gegeven. Als jij geen beeld hebt van wat je kinderen kunnen en niet kunnen dan is elke volgende onderwijsstap een greep in de mist.”

Tony Houtveen

Emeritus lector geletterdheid en leesonderzoeker

Effecten doorgeslagen meet-, toets- en controlecultuur

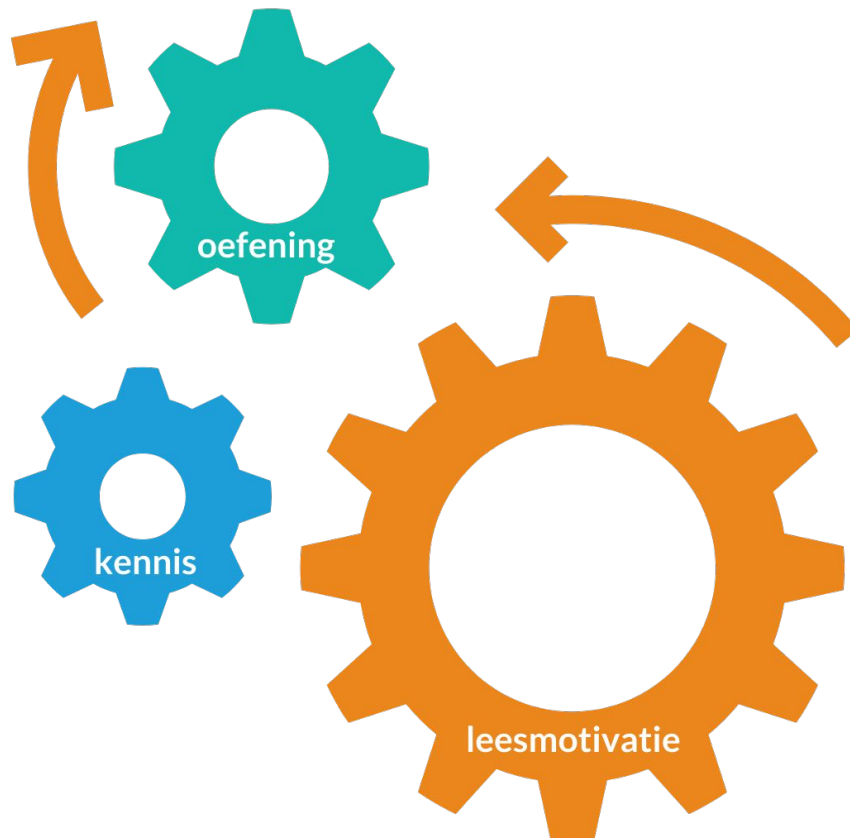
Hoe zit dat
bij ons?

De druk leidt tot korte termijn acties en een **teaching to the test didactiek**.

Leesoffensieven: wat werkt volgens de wetenschap?

1. Elke dag **20 tot 30 minuten zelf lezen**
2. **Actief bezig zijn** met wat je leest: ervaringen delen door praten, schrijven en verbeelden
3. Vrije keuze uit een groot, gevarieerd en **rijk leesaanbod**
4. Langer lezen binnen aansprekende **thema's**
5. Deelvaardigheden behandelen in **natuurlijke samenhang**

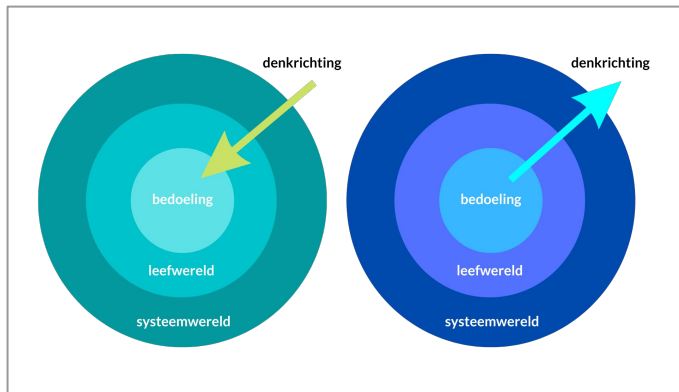
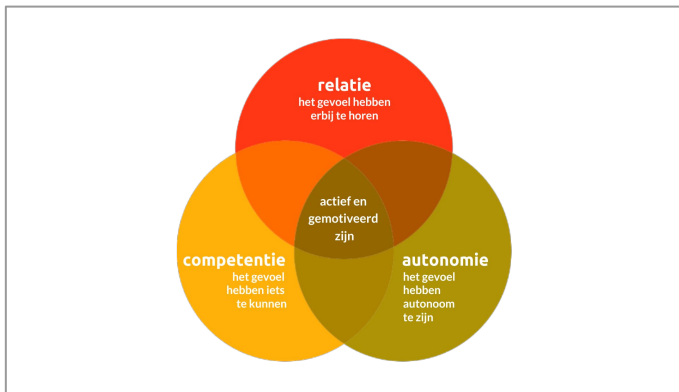
Kunnen we het nog wel goed doen?

Ja zeker, we kunnen het zelfs veel **beter** doen met **minder druk**.

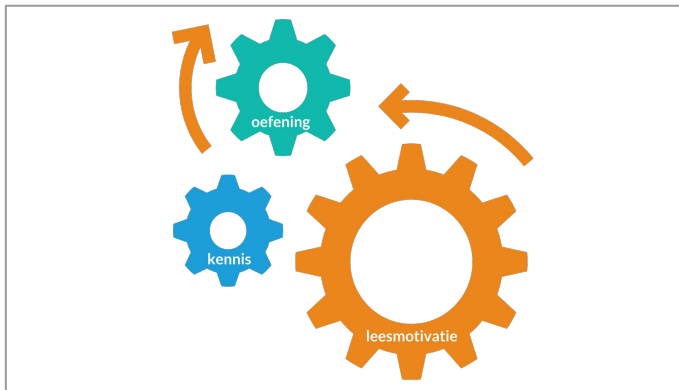
Vooruit naar de eenvoud: 4 elementen

**motivatie en
frustratie**

**bedoeling en
aansturing**

**didactiek en
curriculum**

**meetcultuur
en druk**

Kunnen we onderwijs verbeteren door het simpeler te maken?

research & **ED**

leer
tijd
.nl

Jullie zitten allemaal in de cockpit en maken het verschil!

Contact

leer
tijd
.nl

leertijd.nl

Jos Cöp
Onderwijskundige

06 31 91 47 89
joscop@leertijd.nl

Onderwijskundige - specialist lees- en taalonderwijs - schoolleider - spreker